Etkin Vatandaşın Özellikleri

Çalışma Kâğıdı · 30 Soru · Kolaydan Zora

Ad Soyad _____ Sınıf / No _____ Tarih _____

KONU ÖZETİ

- **Vatandaş:** Bir devlete vatandaşlık bağıyla bağlı olan, yasalarla belirlenmiş hak ve sorumluluklara sahip kişidir.
- **Etkin vatandaş:** Haklarını bilen ve kullanan, sorumluluklarını yerine getiren; çevresindeki sorunları fark edip çözümüne katkı sağlayan, toplumsal hayata katılan kişidir.
- **Etkin vatandaşın davranışları:** Seçimlerde oy kullanır; kurallara uyar; alışverişte fiş ya da fatura ister, tüketici haklarını arar; tarihî ve doğal varlıkları korur; iş birliği yapar; sivil toplum kuruluşlarında gönüllü çalışır; sorunları dilekçe ile yetkililere bildirir.
- **Vatandaşlık okuryazarlığı:** Kişinin haklarını ve hak arama yollarını bilmesi, bu bilgileri günlük hayatında kullanabilmesi ve karar alma süreçlerine katılabilmesidir.
- **Toplum düzenine katkı:** Vatandaşların sorumluluklarını yerine getirmesi toplumda güveni, huzuru ve düzeni artırır; sorunların daha hızlı çözülmesini sağlar.

KOLAY Isınma Soruları (1–10)

1. "Vatandaş" kavramını kendi cümlelerinizle tanımlayınız.

2. Aşağıdakilerden hangisi etkin vatandaş davranışıdır?

A) Parktaki kırık bir oyuncağı belediyeye bildirmek
B) Sınıf başkanı seçiminde oy kullanmamak
C) Alışverişten sonra fiş almamak
D) Tarihî bir yapının duvarına yazı yazmak

3. Aşağıdaki ifadelerin doğru (D) ya da yanlış (Y) olduğunu belirtiniz.

(…) Etkin vatandaş yalnızca haklarını bilir, sorumluluklarıyla ilgilenmez.
(…) Sivil toplum kuruluşlarında gönüllü çalışmak etkin vatandaşlık örneğidir.
(…) Son kullanma tarihi geçmiş ürünü fark edip iade etmek bilinçli bir tüketici davranışıdır.
(…) Etkin vatandaşlık yalnızca yetişkinlerin görevidir.

4 Etkin bir vatandaşın taşıması gereken üç özelliği yazınız.

5 Boşlukları doldurunuz.
(fatura – gönüllü – oy)
a) Etkin vatandaş, seçimlerde ..... kullanarak yönetime katılır.
b) Satın aldığı ürün için fiş ya da ..... ister.
c) Sivil toplum kuruluşlarında ..... olarak çalışır.

6 Toplu taşıma aracında yolculuk eden bir öğrencinin etkin ve bilinçli bir yolcu olduğunu gösteren iki davranış yazınız.

7 Aşağıdakilerden hangisi etkin vatandaşlığa **uygun değildir**?

A) Ailede kararlar alınırken düşüncesini söylemek
B) Toplumu ilgilendiren sorunlara ilgisiz kalmak
C) Arkadaşlarıyla iş birliği yapmak
D) Doğal varlıkları korumak

8 Okulunuzda etkin vatandaş olarak yapabileceğiniz iki davranış yazınız.

9 Eşleştiriniz.

1) Tüketici bilinci — a) Eski bir kervansarayın duvarındaki çatlağı yetkililere bildirmek
2) Kültürel mirası koruma — b) Bozuk ürünü iade etmek için başvuru yapmak
3) Sosyal sorumluluk — c) Huzurevindeki yaşlıları ziyaret etmek

10 "Vatandaşlık okuryazarlığı" kavramı neyi ifade eder?

A) Yabancı dil bilmek
B) Yalnızca okuma yazma bilmek
C) Kişinin haklarını ve hak arama yollarını bilip günlük hayatında kullanabilmesi
D) Bilgisayar kullanabilmek

ORTA Pekiştirme Soruları (11–20)

11 Aşağıdaki kartlarda verilen davranışlardan etkin vatandaşlığa **uygun olanları** yazınız.

1	2	3
Kütüphaneden aldığı kitabı zamanında iade eder.	Okul bahçesindeki fidanın dallarını kırar.	Mahalledeki temizlik kampanyasına katılır.

4	5	6
Karşılaştığı haksızlığı ilgili kuruma bildirir.	Toplu taşımada sırasını beklemez.	Okul meclisi seçiminde aday olur.

12 Bir öğrenci, okulun spor salonundaki bir basketbol potasının yerinden oynadığını ve düşme tehlikesi olduğunu fark etmiştir. Etkin bir vatandaş olarak ne yapmalıdır?

A) Durumu görmezden gelmelidir.
B) Yalnızca kendisi o potayı kullanmamalıdır.
C) Potaya asılarak sağlamlığını denemelidir.
D) Durumu hemen öğretmenine ve okul yönetimine bildirmelidir.

13 Bir gönüllülük kulübünün bir ayda yaptığı etkinlikler ve harcanan süreler tabloda verilmiştir (temsilî veri).

Etkinlik	Ağaç dikimi	Kitap okuma saati	Hayvan barınağı	Sahil temizliği
Süre (saat)	6	4	5	3

a) Kulüp toplam kaç saat gönüllü çalışmıştır?
b) En çok zaman ayrılan etkinlik hangisidir?
c) Bu etkinliklerden birinin topluma katkısını yazınız.

14 Bir aile, bir mağazadan aldığı ütünün birkaç gün sonra çalışmadığını fark etmiştir. Etkin vatandaş olarak ailenin atması gereken adımlardan ikisini yazınız.

15 Okul yolundaki tarihî bir köprünün taşlarına boyayla yazı yazıldığını gören Ayla'nın yapabileceği en uygun davranış aşağıdakilerden hangisidir?

A) Yazıların yanına kendi adını yazmak
B) Durumu muhtarlığa ya da belediyeye bildirmek
C) Taşları kendi başına zımparalamak
D) Hiçbir şey yapmamak

16 Etkin vatandaşlığın toplum düzenine iki katkısını yazınız.

17 Aşağıdaki kavram haritasında etkin vatandaşın özellikleri verilmiştir. Soru işareti yerine uygun bir özellik yazınız.

18 Bir kırtasiyeden aldığı kalem kutusunun etiketinde üretim yeri ve fiyat bilgisi olmadığını fark eden bir müşteri ne yapmalıdır? Bu davranış hangi etkin vatandaş özelliğini gösterir?

19 Aşağıdakilerden hangisi bir öğrencinin "sosyal sorumluluk" projesine katıldığını gösterir?

A) Köy okulundaki öğrenciler için masal kitabı toplama kampanyası düzenlemesi
B) Ders çalışmak için erken kalkması
C) Kendi odasını düzenlemesi
D) Yeni bir oyun satın alması

20 Mahalledeki bir sokak lambasının günlerdir yanmadığını ve akşamları sokağın karanlık kaldığını fark eden bir vatandaşın yapabileceği iki etkin davranış yazınız.

ZOR Düşünme Soruları (21–30)

21 Aşağıdaki metni okuyunuz.
"Kuzey Mahallesi'nde yaşayan gençler, mahallelerindeki boş arsanın çöplüğe dönüştüğünü fark etti. Muhtarla görüştüler, belediyeden destek istediler ve komşularıyla birlikte arsayı temizleyip çiçek ektiler. Arsa birkaç ay içinde çocukların oyun oynadığı bir yeşil alana dönüştü."
Metne göre gençlerin gösterdiği etkin vatandaş özelliklerinden üçünü yazınız.

22 Bir ilçede orman yangını riski nedeniyle ormanlık alanlarda ateş yakmak yasaklanmıştır. Aşağıdaki davranışlardan hangisi etkin vatandaşlığa **uygundur**?

A) Kurallara yalnızca görevli olduğunda uymak
B) Yasağı gereksiz bulup mangal yakmak
C) Yasağın nedenini öğrenip uymak ve piknik yapan yakınlarını da bilgilendirmek
D) Doğrulanmamış haberleri paylaşarak insanları korkutmak

23 Aşağıdaki tabloda iki öğrencinin aynı soruna karşı davranışları verilmiştir.

Durum	Kaan	Ece
Parkta çöp kutusu yok	Çöpünü yere atar.	Çöpünü eve götürür, belediyeye bildirir.
Oyun alanında kırık salıncak var	Sallanmaya devam eder.	Arkadaşlarını uyarır, muhtara haber verir.

Hangi öğrenci etkin vatandaş gibi davranmıştır? Bu davranışların topluma iki etkisini yazınız.

24 Okul yolunuzdaki yaya geçidinin çizgileri silinmiş ve sürücüler geçitte durmamaya başlamıştır. Etkin bir vatandaş olarak bu durumda neler yapmalısınız? İki davranış yazınız.

25 "Etkin vatandaşların çoğaldığı bir toplumda sorunlar daha hızlı çözülür."
Aşağıdakilerden hangisi bu yargıyı **desteklemez**?

A) Vatandaşlar sorunları yetkililere zamanında bildirir.
B) Gönüllü çalışmalarla resmî kurumlara destek olunur.
C) İnsanlar ortak sorunlar için iş birliği yapar.
D) Herkes sorunları başkasının çözmesini bekler.

26 Mahallenizdeki bir derenin kenarına sürekli moloz ve çöp döküldüğünü fark ettiniz. Etkin bir vatandaş olarak soruna nasıl çözüm önerisi getirirsiniz? Başvurabileceğiniz bir kurum ve bir öneri yazınız.

27 Bir 5. sınıf öğrencisi etkin vatandaş olmak için kendine aşağıdaki hedefleri koymuştur:
1. Yaşlı komşusunun market alışverişine yardım etmek
2. Okul bahçesindeki atıkları geri dönüşüm kutularına ayırmak
3. Mahalle kütüphanesine kullanmadığı kitapları bağışlamak
4. Yeni bir oyun konsolu almak
Hangi hedef etkin vatandaşlıkla **ilişkili değildir**? Açıklayınız.

28 Bir grup öğrenci "etkin vatandaş olmak toplumsal yaşamı nasıl etkiler?" sorusunu araştıracaktır. Bu araştırma için bir **varsayım** (tahmin) cümlesi yazınız.

29 Aşağıdaki davranışları "bireysel sorumluluk" ve "toplumsal katkı" olarak sınıflandırınız.
a) Ödevini zamanında yapmak
b) Mahalle temizlik kampanyası düzenlemek
c) Dişlerini düzenli fırçalamak
ç) Kan bağışı kampanyası için duyuru hazırlamak

30 Etkin vatandaş olmayan kişilerin çoğaldığı bir toplumda ne gibi sorunlar ortaya çıkabilir? İki örnek yazınız.

Takıldığın soruyu işaretle, konu özetine tekrar göz at. Başarılar!
Diğer konuların çalışma kâğıtları ve deneme sınavları: **maarifpdf.com.tr**